

Het College van Gedeputeerde Staten van Limburg
t.a.v. Cluster Ruimte
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

Datum
31 augustus 2022

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

Uw kenmerk
-

Betreft
Zienswijze ontwerp wijziging Omgevingsverordening Limburg

Geacht College,

In reactie op uw ontwerpbesluit van 19 juli 2022 inhoudende het voornemen tot wijziging en aanvulling van de Omgevingsverordening Limburg 2014 en de Omgevingsverordening (2021) dienen wij een zienswijze in.

Na lezing van de Omgevingsverordening (m.n. artikel 2.18.2, 2.18.3, 16.1 en 16.2) kunnen wij niet anders dan concluderen dat het door u voorgestelde uitsluitingsgebied voor de Einstein Telescoop, zijnde het zoekgebied van de Einstein Telescoop en een extra bufferzone binnen een straal van 10 kilometer rondom dit zoekgebied, de ontwikkeling van windturbines binnen dit gebied ernstig bemoeilijkt dan wel uitsluit. Wij onderschrijven als Parkstad-gemeenten het belang van de Einstein Telescoop voor onze provincie maar ook het belang van een duurzame energievoorziening en concreet het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid, dat net aan de rand van het door u voorgestelde uitsluitingsgebied voor de Einstein Telescoop zou komen te liggen. Zowel de kandidatuur van de Einstein Telescoop als Windenergie Parkstad-Zuid zijn van provinciaal belang en bevinden zich nog in een dusdanige fase dat verder onderzoek nodig is om uitsluitsel te geven of beide projecten samen kunnen gaan. U onderkent dat dit onderzoek nodig is, o.a. in uw brief van 16 augustus 2022, waarin u tevens aangeeft bereid te zijn op basis van dat onderzoek uw beleid te herzien.

Op 27 januari 2022 is met uw college overeengekomen dat additioneel onderzoek noodzakelijk is om een oordeel te vellen over de precieze relatie tussen Windenergie Parkstad-Zuid en de kandidatuur van de Einstein Telescoop, hetgeen in samenwerking met het Nikhef, de coöperatieve initiatiefnemers en Parkstad-gemeenten tot stand zou moeten komen. Hier heeft uw college op 15 december 2021 zelf toe opgeroepen. Op 16 augustus jl. geeft u, anders dan eerder gecommuniceerd, schriftelijk te kennen dat u zonder noodzakelijk additioneel onderzoek tot een aanpassing van de Omgevingsverordening wenst over te gaan. Het bij voorbaat uitsluiten van windturbines zonder voldoende vooronderzoek binnen het door u voorgestelde gebied zet Windenergie Parkstad-Zuid onnodig op losse schroeven. Wij dringen er daarom bij u op aan om beide projecten te faciliteren totdat onderzoek onomstotelijk aantoonbaar dat ze onder geen beding samen kunnen gaan, dit om een voor de provincie cruciaal duurzaamheidsproject te behouden. Om aan deze niet meer dan logische eis te voldoen verzoeken wij u om artikel 2.18.2 en 2.18.3 uit de Omgevingsverordening Limburg 2014 (OVL2014) en artikelen 16.1 en 16.2 uit de Omgevingsverordening Limburg 2021 (OVL2021) op de volgende wijze aan te passen.

**STADSREGIO
PARKSTAD LIMBURG**

Postbus 200
6400 AE Heerlen

Kloosterweg 1
6412 CN Heerlen

T. +31 (0) 45-570 01 23
F. +31 (0) 45-574 09 08
info@parkstad-limburg.nl

Programma
Duurzaamheid

Behandeld door
Dr. Thijs Geradts

Doorkiesnummer
+31 (0)6 1896 6774

E-mail
t.geradts@
parkstad-limburg.nl

In afschrift aan
c.gelderblom@heerlen.nl;
m.de.beer@heerlen.nl;
r.van.drunen@kerkrade.nl;
w.schleijpen@simpelveld.nl; f.janssen@landgraaf.nl.

..... toevoegen wijzigingen

- primair de artikelen 2.18.2 en 2.18.3 niet toe te voegen aan de OVL2014 en de artikelen 16.1 en 16.2 niet toe te voegen aan de OVL2021. De artikelen 2.18.2 en 2.18.3 uit de OVL2014 en artikelen 16.1 en 16.2 uit de OVL2021 hebben namelijk tot gevolg dat gemeenten binnen het uitsluitingsgebied van de Einstein Telescoop geen ruimtelijk plan of omgevingsplanwijziging mogen vaststellen, waarin het plaatsen of het hebben van een windturbine mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast is het ook verboden om een aanvang te maken met het plaatsen of hebben van een windturbine;
- secundair toe te voegen
 - aan artikel 2.18.2, tweede lid OVL2014 dat deze bepaling ook van toepassing is op de activiteit als genoemd in artikel 2.18.3, eerste lid, onderdeel a OVL2014 'het plaatsen of hebben van een windturbine' en
 - aan artikel 2.18.3, tweede lid OVL2014 dat ook voor het bepaalde in artikel 2.18.3, eerste lid, onderdeel a kan worden afgeweken van het verbod in het eerste lid mits uit door de aanvrager overgelegd onderzoek en/of mitigerende maatregelen, naar het oordeel van het bevoegd gezag is aangetoond dat de activiteit geen trillingen kan veroorzaken die een nadelig effect kunnen hebben op de werking van de Einstein Telescoop.
 - aan 16.1, tweede lid OVL2021 deze bepaling ook van toepassing is op de activiteit als genoemd in artikel 16.2, eerste lid, onderdeel a OVL2021 'het plaatsen of hebben van een windturbine' en
 - aan artikel 16.2, tweede lid OVL2021 dat ook voor het bepaalde in artikel 16.2, eerste lid, onderdeel a kan worden afgeweken van het verbod in het eerste lid mits uit door de aanvrager overgelegd onderzoek en/of mitigerende maatregelen, naar het oordeel van het bevoegd gezag is aangetoond dat de activiteit geen trillingen kan veroorzaken die een nadelig effect kunnen hebben op de werking van de Einstein Telescoop.

Blad
2 van 6

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

Hieronder lichten wij onze zienswijze graag verder toe.

Achtergrond

Energietransitie en klimaatverandering zijn belangrijke en actuele maatschappelijke thema's. De energieambitie van de Regionale Energiestrategie maakt deel uit van een belangrijk pakket aan nationale en (inter)nationale afspraken. Om de negatieve effecten van klimaatverandering beheersbaar te houden en om onze kwaliteit van leven te behouden, hebben 195 landen in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Het streven is om de temperatuurstijging wereldwijd beneden de 2°C te houden. Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken. Hierin is afgesproken dat we de CO₂-uitstoot met elkaar sterk gaan verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990 en in 2050 zelfs met 95%. Het akkoord kent vijf thema's: gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, landbouw en elektriciteit. Over elk van deze thema's zijn aan de zogeheten 'klimaattafels' afspraken gemaakt.

Voor de thematafels 'elektriciteit' en 'gebouwde omgeving' is door IPO, VNG en UvW afgesproken om deze onderdelen uit te werken in 30 energieregio's in Nederland (RES-regio's). Het gaat daarbij om het produceren van elektriciteit uit zon en wind op land (35 TWh in 2030) en de overgang van aardgas naar duurzame vormen van verwarming

voor de gebouwde omgeving (de zogenaamde Regionale Structuur Warmte). Zuid-Limburg is één van deze RES-regio's. Hierin werken de 16 Zuid-Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg, Waterschap Limburg en netbeheerder Enexis nauw samen.

Vanuit het Klimaatakkoord zijn RES-regio's verplicht om op regionale schaal invulling te geven aan het op te stellen vermogen in megawatt (MW) en de verwachte opbrengst in terawattuur (TWh) voor hernieuwbare energie uit wind en zon-op-land. Dit is het RES-bod. Om invulling te geven aan die opgave en het bod staan in de Regionale Energiestrategie Zuid-Limburg (RES ZL) zoekgebieden waar dit vermogen zou kunnen worden opgewekt en zijn er, daarvan afgeleide, ruimtelijke implicaties benoemd. Leidend in het RES-bod is echter het totaal op te wekken vermogen en op welke wijze gemeenten dit menen te kunnen bewerkstelligen. De totstandkoming van het Zuid-Limburgse RES 1.0-bod is een zorgvuldig doorlopen proces met ambtelijke organisaties, volksvertegenwoordigers en maatschappelijke partijen. Uw college is eveneens hierbij betrokken geweest, hetgeen tot bestuurlijke afspraken heeft geleid.

Blad
3 van 6

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

Het is uw college reeds enkele jaren bekend dat een samenwerkingsverband van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Simpelveld en de Stadsregio Parkstad Limburg voornemens is in het gebied Parkstad-Zuid 4 tot 8 windturbines te realiseren in de periode 2025 -2028 om invulling te geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen in Parkstad en de provincie. Als RES-partner zijn Parkstad-gemeenten met uw college tot bestuurlijke afspraken rondom windenergie gekomen, waaronder het voornemen tot realisatie van Windenergie Parkstad-Zuid. Het belang van Windenergie Parkstad-Zuid wordt onderstreept door uw steun voor Windenergie Parkstad-Zuid middels langdurige samenwerking en een provinciale subsidiebeschikking aan de Parkstad regio om de ontwikkeling van windenergie te versnellen. Met Windenergie Parkstad-Zuid kunnen Parkstad-gemeenten minimaal 29% van Parkstad's RES 1.0-bod en minimaal 8% van het door uw college mede ondertekende totale RES ZL 1.0-bod realiseren. De inzet van Windenergie Parkstad-Zuid staat gelijk aan minimaal 63% van het totale RES ZL-bod voor wind-op-land. Daarmee is het in het belang van zowel de provincie als Parkstad dit project zo goed mogelijk te faciliteren.

Onderbouwing

Onze zienswijze richt zich op het faciliteren van het samengaan van de ontwikkeling van de Einstein Telescoop en het initiatief Windenergie Parkstad-Zuid totdat onomstotelijk is bewezen dat beide niet samen kunnen gaan. Het gaat daarbij om de artikelen 2.18.2 en 2.18.3 uit de Omgevingsverordening Limburg 2014 (OVL2014) en de artikelen 16.1 en 16.2 waarin een uitsluitingsgebied van 10 km rondom de beoogde locatie van de Einstein Telescoop voor windturbines is opgenomen. Wij zien het belang in van beide projecten en willen er alles aan doen beide te laten slagen. Wij zijn daarom vóór beschermingsregels maar tegen bepalingen die bij voorbaat windenergie uitsluiten om een aantal redenen.

1. De noodzaak tot additioneel onderzoek

Zoals uw college meermaals heeft beaamd is nader onderzoek nodig om te bepalen 1) of en hoe Windenergie Parkstad-Zuid de kandidatuur van de Einstein Telescoop in de weg staat en 2) of en in welke mate mitigerende maatregelen die eventuele obstakels weg zouden kunnen nemen. Totdat zulk onderzoek is afgerond, is het in onze ogen, en de hierboven gepresenteerde (inter)nationale afspraken over ons aandeel in de energietransitie indachtig, onverantwoord om Windenergie Parkstad-Zuid te schrappen. De belangrijkste reden hiervoor is dat de komst van de door ons allen gewenste Einstein Telescoop nog uiterst onzeker is en dat als de Einstein Telescoop naar Limburg komt-nog altijd niet duidelijk is wat de precieze locatie van de Einstein Telescoop zal zijn.

Daarnaast is het effect van de mogelijke windturbines in Parkstad-Zuid op de Einstein Telescoop niet bekend. Om meer zicht hierop te krijgen is aan de hand van een onderzoeksvoorstel van het Nikhef tijdens een bestuurlijk overleg van wethouders uit Simpelveld, Kerkrade en Heerlen met uw college op 27 januari 2022 afgesproken dat drie aspecten noodzakelijk zijn om nader te onderzoeken, namelijk de windmolens van Windenergie Parkstad-Zuid als bron van trillingen (de mate van seismiek en frequentiebereik), de bodem als medium voor het doorgeven van trillingen (de mate van demping) en de impact en mogelijkheden tot maatregelen voor het mitigeren van trillingen.

Blad
4 van 6

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

De afgelopen maanden is het onmogelijk gebleken om binnen een kort tijdsbestek bepaalde, eerder noodzakelijk geachte, informatie te vergaren om tot sluitende conclusies te komen (bijv. eigenschappen fundering windturbines en details bodemsamenstelling). De huidige onderzoeksresultaten zijn onvolledig en vormen daarom geen solide basis voor de gekozen begrenzing en de genoemde uitzonderingspositie van windturbines in het uitsluitingsgebied voor de Einstein Telescoop, zoals aangegeven op de 'Kaart beschermingsgebied Einstein Telescoop'. Zoals eerder door uw college, Nikhef en Parkstad-gemeenten geconcludeerd is verder onderzoek nodig om de precieze relatie tussen Windenergie Parkstad-Zuid en de Einstein Telescoop inzichtelijk te maken. De voorgestelde aanpassing in de Omgevingsverordening is daarom onvoldoende onderbouwt.

2. Een gebrek aan eenduidig euregionaal ruimtelijk beleid

De kandidatuur van de Einstein Telescoop is een gedeelde inzet van Nederlandse, Duitse en Belgische overheden en overige geïnteresseerde partijen. Op moment van schrijven staan in België en Duitsland enkele nieuwe windturbines binnen het door u gewenste uitsluitingsgebied gepland. Ook staan op dit moment in Duitsland al enkele windturbines in het door u voorgestelde uitsluitingsgebied. Er zijn geen signalen dat de (lokale) overheid in Duitsland op een soortgelijke wijze tot het aanwijzen van een uitsluitingsgebied zal besluiten, hetgeen ook in België niet het geval lijkt te zijn. Wij vragen ons daarom af waarom deze aanpak in Nederland noodzakelijk is en waarom alle betrokken overheden niet tot een gezamenlijke aanpak overgaan? Immers zou dit laatste een gelijk speelveld creëren en eenduidig richting kunnen geven aan de ontwikkeling van windenergie in de Euregio. Daarnaast vragen wij ons af hoe de aanwezigheid van reeds bestaande Duitse turbines alsook nieuwe voorgenomen Duitse windmolens op luttele kilometers afstand van Windenergie Parkstad-Zuid valt te rijmen met de categorische afwijzing van Windenergie Parkstad-Zuid waar deze Omgevingsverordening in voorziet. Ook deze turbines hebben net zo veel kans op het al dan niet veroorzaken van trillingen en dus is de vraag waarom wij aan onze kant van de grens dan geen windmolens zouden kunnen realiseren.

3. Eenzijdig provinciaal ruimtelijk beleid binnen NOVEX-gebied Zuid-Limburg

De energietransitie en de Einstein Telescoop zijn beide belangrijke ontwikkelingen binnen het NOVEX-gebied Zuid-Limburg. Om een opeenstapeling van belangrijke maatschappelijke uitdagingen een plek te geven zouden provincie en gemeenten binnen NOVEX-gebieden met elkaar in gesprek moeten treden. Minister de Jonge schrijft hierover in een brief aan de Tweede Kamer op 17 mei jl.:

"Om zeker te zijn of alle doelen en opgaven daadwerkelijk ruimtelijk passen wordt aan de twaalf provincies gevraagd om vanaf 1 oktober 2022 de nationale opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen en te combineren met decentrale opgaven. De provincie bepaalt zelf of deze 'ruimtelijke puzzel' op het schaalniveau van de provincie of op het schaalniveau van regio's daarbinnen wordt gelegd. [...] Voor een aantal regio's is duidelijk dat de nationale opgaven dusdanig stapelen, dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is.

Dit zijn NOVEX-gebieden die als gevolg van de nationale opgaven worden herbestemd en/of ingrijpend worden heringericht. Voor deze gebieden is op voorhand duidelijk dat meerdere Rijks-partijen meerjarig deelnemen in perspectief- en planontwikkeling en in de uitvoering. Een gezamenlijk ontwikkelperspectief is de basis voor strategische besluiten van alle overheden, maatschappelijke en private partijen voor de ontwikkeling van het gebied, inclusief gezamenlijk afgestemde uitvoeringsafspraken en investeringsbesluiten."

Blad
5 van 6

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

Naar onze mening doet de eenzijdige aanpassing in de Omgevingsverordening door uw college weinig recht aan de noodzaak om met alle overheden binnen NOVEX-gebieden tot een gezamenlijk ontwikkelperspectief en strategische besluiten te komen over de ontwikkeling van het gebied, inclusief gezamenlijk afgestemde uitvoeringsafspraken en investeringsbesluiten (zoals Windenergie Parkstad-Zuid als onderdeel van RES ZL).

Daarnaast hebben Parkstad-gemeenten weinig ruimte gevoeld om gezamenlijk met uw college te bezien hoe Windenergie Parkstad-Zuid wel doorgang zou kunnen vinden. Tot op heden hebben Parkstad-gemeenten en het coöperatief samenwerkingsverband, de initiatiefnemers achter Windenergie Parkstad-Zuid, meerdere creatieve oplossingen aangedragen om beide ontwikkeling parallel te laten lopen. Hiertoe behoren een financiële garantstelling vanuit de provincie om de ontwikkeling van Windenergie Parkstad-Zuid niet te koste van de kandidatuur van de Einstein Telescoop te laten gaan alsook een garantie vanuit de initiatiefnemers om windturbines te ontmantelen als de Einstein Telescoop ver in 2040 in gebruik zal worden genomen. Middels uw brief van 16 augustus 2022 heeft u aangegeven hier niet aan mee te willen werken. Wij betreuren dit ten eerste omdat de druk op het Zuid-Limburgse landschap, waar een unieke combinatie tussen verstedelijkt gebied en natuurlijk schoon nauwelijks ruimte biedt voor grootschalige opwek, hierdoor alleen maar toe zal nemen.

4. Het niet kunnen behalen van energiedoelstellingen

De voorgestelde aanpassing in de Omgevingsverordening maakt het behalen van de RES-doelen van Zuid-Limburg en Parkstad, waar wij samen met u voor aan de lat staan, nagenoeg onmogelijk. Mocht Windenergie Parkstad-Zuid door uw voorgenomen aanpassing in de omgevingsverordening onmogelijk worden gemaakt, dan zou Parkstad hiervoor moeten compenseren om vooralsnog de klimaatdoelstellingen te kunnen behalen. RES-doelen gaan min of meer uit van een optimaal gebruik van beschikbare daken voor de opwek van zonne-energie. Hierdoor kan het verlies van Windenergie Parkstad-Zuid vrijwel alleen met zon-op-land worden gecompenseerd. Concreet betekent dit een extra 100 hectare zon-op-land (lees 200 voetbalvelden) in Parkstad. Dit komt bovenop ons reeds bestaande RES-bod van +/- 200 hectare zon-op-land, oftewel 400 voetbalvelden aan zonneweides. Dit is een gigantische opgave en legt een aanzienlijke claim op de beperkte ruimte binnen onze regio. Uw college heeft eerder aangegeven met Parkstad-gemeenten over alternatieven voor Windenergie Parkstad-Zuid in contact te zullen treden. Tot op heden is hier geen vervolg aan gegeven. Gelet op de enorme landschappelijke impact van het niet door laten gaan van Windenergie Parkstad-Zuid zouden wij graag van uw college horen welke alternatieven u voor Parkstad in gedachte heeft voordat de door u voorgenomen aanpassing in de omgevingsverordening Windenergie Parkstad-Zuid onmogelijk maakt.

Daarnaast zouden wij graag aandacht willen vragen voor het reële risico dat de provincie in 2025 met lege handen kan komen te staan. De kandidatuur van de Einstein Telescoop is immers onzeker. Mocht de Einstein Telescoop onverhoopt aan Sardinië worden toegewezen dan zou het voorgenomen uitsluitingsgebied ertoe leiden dat wij als provincie, naast het mislopen van de Einstein Telescoop, ook onze RES-doelstellingen niet hebben kunnen halen en miljoenen voor onze regio zijn misgelopen. Voor Parkstad-gemeenten is het daarom duidelijk dat de provincie Windenergie

Parkstad-Zuid moet blijven ondersteunen totdat onderzoek onomstotelijk aantoont dat beide projecten niet samen kunnen gaan. De kosten hiervoor aan de kant van het windpark bedragen naar schatting 1 tot 2 miljoen euro; een klein bedrag ten opzichte van de Einstein Telescoop (investering van 1.2 miljard) dat de provincie alleen hoeft te betalen als beide projecten niet samen kunnen gaan. Ook afgezet tegen de opbrengst van het windpark is dit bedrag bescheiden; niet alleen zou Windenergie Parkstad-Zuid een belangrijke bijdrage leveren aan de realisatie van de Limburgse duurzaamheidsdoelstellingen, maar ook naar schatting zo'n 37,5 miljoen euro aan lokale duurzame energiewinst garanderen.

Blad
6 van 6

Ons kenmerk
DUUR-20220831-110

5. Ontbreken van compensatieregelingen

Tot slot staat in de aanpassing van de Omgevingsverordening heel duidelijk beschreven welke ontwikkelingen door het invoeren van het uitsluitingsgebied voor de Einstein Telescoop onmogelijk zouden worden gemaakt. Wij Parkstad-gemeenten onderschrijven het belang van de Einstein Telescoop voor onze provincie. Wel betreuen wij het ten zeerste dat de aanpassing van de Omgevingsverordening nog enige vorm van communicatie door uw college in compensatie voor gemeenten en projectontwikkelaars voorziet die, vanwege provinciaal belang, hun initiatieven onmogelijk zien worden gemaakt door de voorgestelde aanpassing in de Omgevingsverordening. Op moment van schrijven hebben Parkstad-gemeenten aanzienlijk veel tijd en ruim € 800.000,- in de ontwikkeling van Windenergie-Parkstad-Zuid geïnvesteerd. Onduidelijk is hoe wij hiervoor gecompenseerd zullen worden.

Wij zijn bereid deze zienswijze in een gesprek nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Heerlen, Kerkrade en Simpelveld
namens dezen,

C. Gelderblom

Wethouder Wonen, Milieu en Circulariteit, Dienstverlening en Vastgoed, gemeente Heerlen

M. de Beer

Wethouder Economie en Arbeidsmarkt, Financiën en Sport, Duurzaamheid, Heerlen-Noord, gemeente Heerlen

R. van Drunen

Wethouder Duurzaamheid, gemeente Kerkrade

W.H.J. Schleijpen

Wethouder Milieu en Duurzaamheid, gemeente Simpelveld

Gesteund door de Bestuurscommissie Duurzaamheid van Stadsregio Parkstad Limburg
namens dezen,

F. Janssen

Voorzitter Bestuurscommissie Duurzaamheid, Stadsregio Parkstad Limburg